

**KATA –
Humanitaaristen katastrofien kohtaaminen, työmenetel-
mät ja adaptiivinen hallinta sosiaalityössä**

Tutkimussuunnitelma
15.5.2022
KATA-tutkimusryhmä

Prof. Sanna Hautala, Lapin yliopisto (LaY)

1. TUTKIMUSHANKKEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	3
1.1. HANKKEEN LIITTYMINEN AIEMPAAN KANSAINVÄLISEEN JA/TAI KANSALLISEEN TUTKIMUKSEEN/HANKKEEN TUTKIMUKSELLISET LÄHTÖKOHDAT SEKÄ TARKOITUKSET JA TAVOITTEET.....	3
1.2. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA/TAI HYPOTEESI(T):	4
1.3. TUTKIMUKSEN AVULLA SYNTYVÄT TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TIETEELLINEN VAIKUTTAVUUS, MAHDOLLISUUS TIETEELLISIIN LÄPIMURTOIHIN JA TUTKIMUKSEN UUDISTUMISEEN	5
1.4. HAUN ERITYISTAVOITE	6
2. TUTKIMUSHANKKEEN TOTEUTUS.....	6
2.1. TYÖSUUNNITELMA JA AIKATAULU	6
2.2. TUTKIMUSAINEISTO, -MENETELMÄT JA -YMPÄRISTÖ.....	7
2.3. RISKIEN ARVIOINTI JA VAIHTOEHTOINEN TOTEUTUSTAPA	9
3. TUTKIMUSRYHMÄ JA YHTEISTYÖTAHOT.....	9
3.1. TUTKIMUSHANKKEESSA TYÖSKENTELEVÄT HENKILÖT JA HANKKEEN KANNALTA KESKEISET ANSIOT	9
3.2. YHTEISTYÖTAHOT JA NIIDEN KESKEISET ANSIONSA HANKKEEN KANNALTA	10
4. VASTUULLINEN TIEDE.....	11
4.1. TUTKIMUSEETTISET KYSYMYKSET	11
4.2. TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN	12
4.3. AVOIMEN TIETEEN EDISTÄMINEN.....	12
4.4. KESTÄVÄN KEHITYKSEN PERIAATTEIDEN HUOMIOONOTTAMINEN	13
5. YHTEISKUNNALLISET VAIKUTUKSET JA VAIKUTTAVUUS	13
5.1. VAIKUTUKSET JA VAIKUTTAVUUS TIEDEYHTEISÖN ULKOPUOLELLA	13
6. LÄHDELUETTELO	14

1. Tutkimushankkeen tarkoitus ja tavoitteet

1.1. Hankkeen liittyminen aiempaan kansainväliseen ja/tai kansalliseen tutkimukseen/Hankkeen tutkimukselliset lähtökohdat sekä tarkoitukset ja tavoitteet.

Vuonna 2015 Eurooppaa ja Suomea kohtasi pakolaiskriisi, joka oli seurausta Afganistanin ja Syyrian sisällissotien poliittisista, turvattomista ja väkivaltaisista elinoloista. Syyriassa sadat tuhat ihmiset menettivät elinkeinonsa pitkään jatkuneen kuumuuden vuoksi, joka oli seurausta ilmastonmuutoksesta. Keväällä 2022 kaikkialla maailmassa on eletty kaksi vuotta koronaviruspandemian ympäröimänä. Kiinasta liikkeelle lähtenyt pandemia laajentui nopeasti planetaarisiksi ilmiöksi, joka on osoittautunut monimutkaiseksi hallita, koska globaali keskinäisriippuvuus on kasvanut dramaattisesti viimeisten 30 vuoden aikana (Gomez ym. 2013; Ductor & Leiva-Leon 2016). Koronaviruspandemia on saanut jatkokseen toisen humanitaarisen katastrofin, kun Venäjä hyökkäsi helmikuussa 2022 Ukrainaan. Hyökkäyksen seurauksena miljoonat ukrainalaiset, ensisijaisesti lapset ja naiset, ovat lähteneet kotimaastaan pakoon sodan jaloista.

Edellä mainitut esimerkit ovat esimerkkejä humanitaarista kriiseistä, joiden seuraukset testavat yhteiskuntien valmiutta toimia inhimillisissä katastrofeissa ja niiden kykyä hoitaa katastrofien seurauksia. Metsäpalot, tsunamit, maanjäristykset, ydinonnettomuudet, sodat, terrorismi, nälänhätä ja epidemiat ovat niin ikään esimerkkejä humanitaarisista katastrofeista, jotka mediajulkisuuden kautta saavat planetaarisia mittasuhteita. Katastrofit ovat kokonaisia kansakuntia, yhteisöjä ja kulttuureita haavoittavia ja muuttavia jaettuja kokemuksia, joihin liittyy uudenlaisia merkityksiä ja ylisukupolvista traumatisoitumista (Rapeli 2017). Pakolaiskriisi, koronaviruspandemia sekä sota Euroopassa ensimmäistä kertaa toisen maailmansodan jälkeen ovat konkreettisia osoituksia *katastrofi- ja hälytysvalmiusyhteiskuntien* synnystä uudenlaisen modernisaatiovaiheen oloissa (Harrikari & Rauhala 2019). Niille tunnusomaista on laajamittaisten yhteiskunnallisten kriisien ja katastrofien ketjuuntuminen, jonka myötä länsimaisten yhteiskuntien kulttuuriset perusoletukset planetaarisesta tilasta muuttuvat. Muutoksien seurauksena yhteiskunnat elävät jatkuvassa hälytysvalmiudessa, varautuvat pahimpaan ja kehittävät niiden adaptiivista kapasiteettia (Romakkaniemi 2021 ym.) sopeutua. Pahimpaan varautuminen laskee niiden toleranssikynnystä perustavasti ja toimintatavat muuttuvat lähtökohtaisen reaktiivisiksi: koska vain voi tapahtua ihan mitä vain odottamatonta ja tavalla, jonka seuraukset ovat laajamittaiset ja katastrofaaliset.

Sosiaalityö on globaali tieteenala ja käytäntöperustainen ammatti, jonka tavoite on edistää sosiaalista muutosta, ihmisten yhteenkuuluvuutta, lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja haastaa syrjiviä sosiaalisia rakenteita (IFSW 2018; myös Adams, Dominelli & Payne 2009). Sosiaalityö muodostaa yhdessä terveydenhuollon kanssa väestön hyvinvointia ylläpitävän julkisen palvelujärjestelmän perusrakenteen. Sosiaalipalvelut tukevat koko väestöä järjestelmätasolla, mutta ammatillisen sosiaalityön nimenomaisena tehtävänä on *yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien väestöryhmien* kanssa työskentely, huolehtiminen heidän oikeuksiensa toteutumisesta ja heidän viimesijaisen hoivansa turvaaminen (Gehlert & Browne 2019; Metteri et al. 2013; Tarvainen & Hautala 2018).

Inhimillisten katastrofien lisääntyessä sosiaalityö kohtaa yhä enenevässä määrin globaaleja ongelmia paikallisissa puitteissa. Ihmiset voivat menettää katastrofien seurauksena kulttuurinsa, yhteisönsä, kotinsa ja läheisensä tai pelkäävät niiden menettämistä. Inhimilliset kriisit aiheuttavat sekasortoa ja hätää, joilla on pitkäkestoiset seuraukset ihmisten elämässä. Globaalisti tarkastellen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa suhteen ovat demografisesti runsaslukuisimmat ja taloudellisesti köyhimmät planeettamme alueet. (Therborn 2013). Katastrofioloissa

oloissa tehtävä sosiaalityö edellyttää erityistä osaamista ja rakenteita, jotka mahdollista ihmisten hätään ja tuen tarpeisiin vastaamisen. Niin ikään tarvitaan kulttuuri-, uskonto- ja sukupuolensensitiivisyyttä ja kykyä toimia monitoimijaisissa auttamiskokoonpanoissa katastrofioloissa (Dominelli 2012; Rapeli 2017).

Vaikka sosiaalityöllä on holistisen lähestymistapansa vuoksi paljon annettavaan humanitaarisissa kriisi- ja katastrofioloissa, katastrofisosiaalityö on sosiaalityön alue, joka käsittelevä tutkimus on ollut Suomessa lähes olematonta (ks. kuitenkin Rapeli 2017). Kata-hankkeessa on tarkoituksena täydentää tätä tutkimuksellista aukkoa. Sosiaalityön tärkein tehtävä katastrofitilanteissa ovat *kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien* avun ja tuen mobilisointi. Katastrofien dramaattisimmat vaikutukset kohdistuvat niihin, joilla muutenkin on vaikeuksia selviytyä jokapäiväisessä elämässään. Yksilölliset elämänhallinnan ja psykososiaaliset ongelmat ovat siten taipuvaisia vaikeutumaan kriisitilanteissa, mutta samalla kriisit tuottavat laadullisesti uudentlaisia haasteita sosiaalityöhön. Teoreettisesti tarkastellen katastrofisosiaalityön tutkimus kiinnittyy yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskuntien iskukykyisyyden eli resilienssin sekä adaptiiviseen kapasiteetin (Romakkaniemi ym. 2021) mobilisointiin vallitsevissa polysentrisissä ekosysteemeissä. Sosiaalityö kohtaa katastrofien aikana vakavia haasteita, jotka edellyttävät sosiaalipalveluorganisaatioilta adaptiivista hallintaa (mm. Boyd & Folke 2012) eli uuteen tilanteeseen mukautuvien työtapojen kehittämistä sosiaalisen tuen, turvan ja huollon tarjoamiseksi.

1.2. Tutkimuskysymykset ja/tai hypoteesi(t):

KATA-hankkeen tavoitteena on kehittää sosiaalihuollon organisaatioiden ja sosiaalityön ammattilaisten toimintaa erilaisten humanitaaristen katastrofien olosuhteissa ja katastrofeja kohdanneiden haavoittuvimmassa asemassa olevien henkilöiden auttamisessa. Hanke tuottaa tutkimustuloksia, joilla voidaan 1) tunnistaa inhimillisten katastrofien kohdanneiden ihmisten tilanteita ja lieventää niiden vaikutuksia sosiaalityön keinoin, 2) lisätä sosiaalialan ammattilaisten ammatillista iskukykyisyyttä inhimillisiä katastrofeja kohdanneiden ihmisten tukemisessa, 3) parantaa sosiaalihuollon organisaatioiden adaptiivista, sosiaalisesti kestäväää ja yllirajaista toimintaa katastrofien aikana ja niiden jälkeen, sekä 4) vahvistaa sosiaalityön mandaattia ja paikkaa kansainvälisessä ja kansallisessa kriisien hallinnassa. Tavoitteisiin nojaten tutkimushankkeessa asetetaan kolme tutkimustehtävää (vastedes RQ):

- 1) Mitä muutoksia ja millaisia haasteita humanitaariset katastrofit aiheuttavat niitä kohdanneille ihmisille, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleville lapsille ja perheille (RQ1)
- 2) Millaisia osaamisen ja asiantuntijuuden vaateita sosiaalityöhön käytäntöihin kohdentuu inhimillisiä katastrofeja kohdanneiden haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa työskenneltäessä? Millaisia ratkaisuja sosiaalityössä ja sosiaalihuollon organisaatioissa kehitetään katastrofien aiheuttamiin vaateisiin ja haasteisiin vastaamiseksi? (RQ2)
- 3) Miten sosiaalityö asemoituu ja miten se huomioidaan toimijana suuronnettomuuksissa ja katastrofeja hallinnoivissa valmiussuunnitelmissa ja muissa toimenpidekokonaisuuksissa? (RQ3)

KATA-hankkeen tutkimuskohteena ovat ensisijaisesti sosiaalityön *haavoittuvimmat* inhimillisiä katastrofeja kohdanneet ihmiset ja heidän tukemisensa. *Hanke pyrkii edistämään sosiaalista koheesiota ja perustelee toimintaansa sosiaalityön globaaleilla eettisillä periaatteilla, joita ovat yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisarvon tunnustaminen, heidän ihmisoikeuksiensa puolustaminen sekä itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden edistäminen.*

Toiseksi hankkeessa keskitytään *sosiaalityön etulinjan ammattilaisten osaamisen kehittämiseen*. Humanitaaristen katastrofien yhteydessä tehdyt tutkimukset osoittavat, että sosiaalityöllä on keskeinen rooli katastrofeihin varautumisen valmiussuunnittelussa ja niihin vastaamisessa (Dominelli 2012; Elliot 2010; Rapeli 2017). Sosiaalityön organisaatioiden ja työyhteisöjen adaptiivinen kapasiteetti joutuu koetukselle, koska hallitsemattoman muutoksen ja uusiin olosuhteisiin sopeutumisen tiedetään aiheuttavan työntekijöille emotionaalista stressiä. Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet, että sosiaalityöntekijöillä on kohonnut riski sairastua uupumukseen (Lloyd ym. 2002; Siebert 2006) ja kantaa asiakkaidensa traumoja (Graham ym. 2016; Quinn & Nackerud 2019). Lisäksi voimia vievät sosiaalityöntekijöiden pitkät työpäivät, suuri asiakaskuormitus, uhka joutua väkivallan kohteeksi ja muutoin vaaralliset työympäristöt (Blomberg ym. 2015; Shields & Kiser 2003). Sosiaalityöntekijöillä on katastrofeissa oltava erityisosaamista, kuten poikkeuksellista joustavuutta ja toimintavalmiutta epätavallisiin tilanteisiin, ongelmanratkaisu- ja ennakoitokykyä, taitoa erottaa virheellinen ja oikea tieto toisistaan sekä kykyä nopeaan tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Holistisella työotteellaan sosiaalityöntekijät rakentavat kriisitilanteissa yhteyksiä toimijoiden välille ja toimivat verkostoresurssien kokoajina (Romakkaniemi ym. 2021)

Kolmanneksi projektin tavoitteena on *vahvistaa sosiaalipalvelujen toimivuutta, parantaa niiden kriisinhallintaa katastrofiolosuhteissa ja edistää ennakoivaa valmiussuunnittelua*, kiinnittäen huomiota muun muassa organisaatioiden johtamiseen, organisatorisiin ohjeistuksiin ja määräyksiin, ylisektoraaliseen ja -rajaiseen yhteistyöhön, tiedonkulkuun ja tiedottamiseen sekä digitaalisten palvelualueiden ja sosiaalisen median hyödyntämiseen katastrofitilanteissa. Neljäntenä tavoitteena on vahvistaa katastrofisosiaalityön tutkimusperusteista osaamista osana sosiaalityön koulutusta Suomessa. Esimerkiksi Rapeli (2017) toteaa katastrofisosiaalityön nivelämisen osaksi sosiaalityön koulutusta tärkeäksi.

1.3. Tutkimuksen avulla syntyvät tutkimustulokset ja niiden tieteellinen vaikuttavuus, mahdollisuus tieteellisiin läpimurtoihin ja tutkimuksen uudistumiseen

Suomalainen yhteiskunta on toisen maailmansodan jälkeen saanut elää rauhanoloissa ja kehittyä pohjoismaiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Sitä eivät ole häirinneet laajamittaiset yhteiskunnalliset katastrofit tai kriisit, jotka olisivat perustavasti heiluttaneet yhteiskunnan syvärakenteita. 1990-luvun lama aiheutti yhteiskuntapolitiikan suunnanmuutoksen, mutta siltikin muutos oli peräisin ihmislähtöisistä mekanismeista. Vuoden 2015 pakolaiskriisi ja vuonna 2020 alkanut koronaviruspandemia realisoivat tiivistyneen modernin teesin ja osoitti konkreettisesti, kuinka maapallon ekologiset elinolosuhteet ovat eskaloitumassa. Ukrainan sota ja sen aiheuttama pakolaiskriisi jatkoivat ylijärjestyksen ja laajamittaisen humanitaaristen katastrofien kehityskulkua. Ei ole mitään perustetta olettaa, etteivätkö samankaltaiset ilmiöt vastaisuudessa hallitsisi yhteiskunnallista tilaa ja edellyttä paitsi sosiaalityön ammattilaisten ja organisaatioiden myös laajemmin yhteiskunnallisen valmiussuunnittelun tutkimusta ja kehittämistä.

Tässä kontekstissa KATA-hanke toteuttaa *kansainvälisessä kärjessä kulkevaa ja tieteellisesti korkeatasoista tutkimushanketta* tarjoamalla *temaattisesti monipuolisen ja -tasoisen näkymän haasteisiin*, joita *haavoittuvimmassa asemassa olevat ja erityistä tukea tarvitsevat kohtaavat katastrofiolosuhteissa*. Empiirisistä analyyseista rakentuvan ilmiökuvan taustalla vaikuttavat tiivistyneen modernin (Harrikari & Rauhala 2019) teoreettiset premissit: todellisuuden mekanismeiden toiminta on luonteeltaan emergenttiä ja vaikutuksiltaan kompleksinen ilmiö, jonka ymmärtäminen ja hallinta edellyttävät sosiaalityöltä monitasoista systeemistä ajattelua ja ”glokaalin” sosiaalityön perusohjeen omaksumista: ”think globally, act locally” (Livholts & Bryants 2017).

KATA-hankkeen *käytännöllinen tavoite* on tutkimustulostensa perustalta tunnistaa humanitaarisia katastrofeja ja erityistä tukea kohdanneiden ihmisten (lapset ja perheet) henkilökohtaiset tilanteet ja (psyko)sosiaaliset tuen tarpeet ja kehittää katastrofisosiaalityön käytäntöjä, joissa tutkimusnäyttöperustaisuuden ohella tärkeän osan saavat ammattieettiset periaatteet ja organisaatioiden sosiaalisesti kestävä kehityksen strategiat. Hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota tutkimustulosten validointiin ja käytännön implementointiin, toisin sanoen, toimintamallien kehittämiseen katastrofisosiaalityöhön ja sosiaalityön valmiussuunnitteluun. Tuloksista johdetaan konkreettisia toimenpidesuosituksia kansallisille yhteistyökumppaneille ja tarjotaan aineksia kriisiajan kansallisten strategioiden ja valmiussuunnitelmien laatimiseen. Lisäksi KATA-hanke toimii osana globaalia sosiaalityön tutkijoiden tutkimusverkostoa, joka tarjoaa erinomaisia väyliä levittää tutkimustuloksia ja toimivia käytäntöjä kansainvälisesti (ks. luku 3.2.).

1.4. Haun erityistavoite

KATA-hankkeen tutkimustyö lävistää useat sosiaalityön tutkimusrahoituksen painoalueet. Hankkeessa analysoidaan sosiaalityötä osana *sosiaali- ja terveydenhuollon etuuksien ja palveluiden järjestelmää* (RQ 1-3). Kriisiolosuhteissa sosiaalityö tapaa saada ulkopuolelta osoitettuja tehtäviä ja joutuu hakemaan paikkaansa palvelujärjestelmässä. Palvelujärjestelmän kantokyky, toimivuus ja sen *kyky ennakoida* ovat kriisiaikoina kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisen ja *vaikuttavan sosiaalityön* perusehtoja. Vaade edelleen korostuu, kun kyse on haavoittumista asemassa olevat ja *erityistä tukea tarvitsevat* (RQ1) ihmiset, joilla muutenkin esiintyy vaikeuksia päästä palveluiden piiriin. Palvelujärjestelmän äkilliset muutokset ja heikko tiedonkulku katastrofiolosuhteissa heikentävät näiden ryhmien avun saamisen mahdollisuuksia. Niin ikään hanke tuottaa tietoa *sosiaalityön toimivista työmenetelmistä katastrofiolosuhteissa* (RQ2). Katastrofeissa, kriiseissä ja nopean yhteiskunnallisen muutoksen aikoina sosiaalityön rooli tapaa muuttua muutosta edistävästä toimijasta konservatiiviseksi ja yhteiskunnallisia oloja stabilisoivaksi, mikä vaikuttaa sosiaalityön menetelmävalikoihin (Romakkaniemi tm. 2021).

2. Tutkimushankkeen toteutus

2.1. Työsuunnitelma ja aikataulu

KATA-hankkeen tavoitteena on tarjota yksityiskohtainen näkymä sosiaalityön organisaatioiden ja työyhteisöjen adaptiivisen kapasiteetin ja hallinnan kysymyksiin humanitaarisissa katastrofitilanteissa ja niiden jälkeen. Hankkeessa esitetään kolme analyttistä tutkimustehtävää (ks. luku 1.2.). Tutkimustehtäviä ratkaistaan hankkeen kolmessa työpaketissa, joissa hyödynnetään neljänlaisia tutkimusaineistoja. Tutkimustehtävät kietoutuvat erottamattomasti toisiinsa, muodostaen selkeän ja koherentin ilmiökentän, joka pureutuu katastrofisosiaalityöhön valottaen sen eri puolia ja tuottaen tietoa sosiaalityön työkäytäntöjen kehittämiseen osana monitoimijaista kriisein hallinnan asiantuntijuutta, valmiussuunnittelua ja katastrofeihin vastuamista. Hankkeen kolme toisiinsa kietoutuvaa työpakettia (vastedes WP) ja niiden tutkimustehtävät esitetään kuviossa 1:

kansainvälisen katastrofivalmiusyksikössä työskennelleitä sosiaalityön ammattilaisia (n=6). Tarkoituksena on valottaa sitä, miltä yllirajaisiin katastrofeihin (myös muut kuin yllirajaiset kriisit ja katastrofit, mikäli ne aineistokeruussa osoittautuvat merkityksellisiksi) varautuminen ja vastaaminen näyttäytyvät Suomesta käsin katsoen ja millainen paikka sosiaalityölle näissä toimenpidekokonaisuuksissa asettuu. Lisäksi hanke haastattelee kansainvälisissä humanitaarisissa järjestöissä työskennelleitä asiantuntijoita erityisesti siitä, mitä Suomessa tulisi maan ulkopuolelta katsoen ottaa huomioon yllirajaisia yhteiskunnallisia hallinnoissa (n=10). Haastattelut analysoidaan laadullisin menetelmin.

3. **Haavoittuvassa asemassa olevien ja humanitaarisia katastrofeja kohdanneiden henkilöiden haastattelut** (WP2, Enni Mikkonen, LaY). Hankkeessa kerätään sosiaalityön asiakkaiden haastatteluaineisto (n=15), jonka tarkoituksena on valottaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten erityisiä tarpeita ja niitä haasteita, joita tarpeet asettavat sosiaalityön osaamiselle. Aineisto kerätään kotimaisista vastaanottokeskuksista, sosiaalityön maahanmuuttajapalveluista ja myös Vantaan valmiusyksikön avulla. Haastattelut analysoidaan laadullisin menetelmin.
4. **Sosiaalialan ammattilaisille suunnattu kysely valmiussuunnittelusta** (WP2, Timo Harrikari, THL). Hankkeessa kerätään sosiaalialan ammattilaisilta kyselyaineisto, josta analysoidaan heidän näkemyksiään ja arvioitaan sosiaalialan ammattilaisten, tiimien ja organisaatioiden kriisi- ja katastrofivalmiudesta. Kysely kerätään keväällä 2023 ja se voidaan toistaa vuoden päästä, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Kysely analysoidaan tilastollisin menetelmin.
5. **Kuntien/hyvinvointialueiden valmiussuunnitelmat 2015–22** (WP3., Eve Orhanli, LaY). Työpaketissa kerätään yhteen kuntien (ja myöhemmin hyvinvointialueiden) valmiussuunnitelmia ja analysoidaan, miten sosiaalityön paikkaa monitoimijaisessa ympäristössä ja asema yhteiskunnallisessa valmiussuunnittelussa paikantuu. Valmiussuunnitelmia analysoidaan laadullisin menetelmin.

Tutkimustehtävät, tutkimusaineistot ja aineistoihin systemaattisesti pureutuvat tutkimusmenetelmät muodostavat KATA-hankkeen metodologisen perustan. Aineistojen hankintaa ja menetelmien valintaa ohjaa kriittisen realismin epistemologisen relativismin periaate, jonka mukaan saman tutkimuskohteen eri puolia voidaan valottaa erilaisilla aineistoilla ja menetelmillä (mixed methods). Yhdessä hankkeen kolme työpakettia muodostavat toisiaan täydentävän, metodologisesti heterogeenisen ja monidimensionaalisen, mutta teoreettisesti yhtenäisen, synergisen tutkimusasetelman. Koska työpaketit muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden, kaikki tutkimusaineistot ovat koko ryhmän käytössä ja niistä kirjoitetaan eri osioihin artikkeleita yhdessä ja erikseen.

Tutkimusinfrastrukturi. KATA-hankkeen toteuttajia ovat Lapin yliopisto, Tampereen yliopisto sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kaikki organisaatiot tarjoavat hankkeelle työtilat ja -välineet. Hankkeen tutkimusinfrastrukturiin sisältyvät kansalliset ja kansainväliset yhteistyötahot, jotka mahdollistavat yllirajaisien tutkimusaineistojen keräämisen ja vertailujen toteuttamisen. Suomessa keskeisiä hankkeen käytännöllisiä, aineiston keruumahdollisuudet tarjoavia kumppaneita ovat Rauhaturvaaajaliitto ja sosiaalityön kansainvälinen valmiusyksikkö Vantaalla. Kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat yliopistot ja tutkimuslaitokset, joiden kanssa hankkeen johtavilla tutkijoilla on useita aiempia yhteistyöhankkeita. Yksi keskeisimpiä KATA-hankkeen yhteistyötahoja on globaali COVID-19 Social Work Research Forum -tutkijaverkosto, jota hallinnoidaan Lapin yliopiston sosiaalityö oppiaineesta käsin. Verkostossa on ollut meneillään useita yhteisiä ja rinnakkaisia aineistonkeruu- ja kirjoitushankkeita, ja sen tutkijat julkaisevat syksyllä 2022 sosiaalityötä pandemiaoloissa käsittelevän kansainvälisen antologian

(Harrikari et al. 2022). Heinäkuussa 2020 samainen verkosto julkaisi ensimmäisen, sosiaalityön tilannetta pandemiaolosuhteissa 17 maassa käsittelevän raportin (Dominelli et al. 2020).

2.3. Riskien arviointi ja vaihtoehtoinen toteutustapa

Sosiaalityön kenttä, jolle KATA-hanke sijoittuu, on luonteeltaan sensitiivinen. Tutkimustyö kohdistuu vakavia kriisejä kohdanneita haavoittuvimmassa asemassa oleviin ja erityisen tuen tarpeessa oleviin sosiaalityön asiakkaisiin sekä heidän kanssaan työskenteleviin sosiaalityön ammattilaisiin sekä humanitaaristen katastrofien asiantuntijoihin. Aiheen moniulotteinen sensitiivisyys edellyttää huolellista, läpinäkyvää ja eettisesti kestävästä aineistonkeruuta, aineistojen säilyttämistä ja aineistojen hyödyntämistä. Edellä mainitut seikat edellyttävät tutkimusprosessin periaatteiden, ohjeistuksien, prioriteettien ja arkipäiväisten toimintakäytäntöjen huolellista suunnittelua. Erityisesti kansainvälinen kriisitilanne Euroopassa on huomioitava.

Tutkimusryhmä pyrkii tutkimushankkeen aikana tunnistamaan ja vähentämään hankkeen menestykselliseen toteutukseen kohdistuvia riskejä. Hankkeen onnistuneen läpiviennin kriittisimpiä tekijöitä ovat rahoitus ja viiveet suunnitelluissa projektiaikatauluissa, mikä edellyttää vaihtoehtoisten toteutustapojen punnintaa. Viiveitä tutkimusprosessissa voidaan torjua hyvällä ennakosuunnittelulla, seuraamalla tarkasti hankkeen edistymistä ja pitämällä säännöllisiä hanke- ja yhteistyötapaamisia. Työpaketteihin sisältyvät tapaustutkimukset mahdollistavat joustavan työskentelytavan, mikäli niissä esiintyy aikataulullisia tai muita haasteita. Kaikkiin tutkimusaineistoihin on kerättävä tutkimusluvut vuoden 2023 keväällä. Aineistoihin haetaan tarvittavat luvat suunniteluista organisaatioista heti alkuvuodesta 2023 ja mikäli lupien saamisessa esiintyy merkittäviä vaikeuksia, aineisto hankitaan toisesta organisaatiosta.

3. Tutkimusryhmä ja yhteistyötahot

3.1. Tutkimushankkeessa työskentelevät henkilöt ja hankkeen kannalta keskeiset ansiot

- **YTT Sanna Hautala, sosiaalityön professori LaY.** Hautala toimii KATA-hankkeen johtajana ja kantaa yleisvastuu kaikista työpaketeista (ansiot ks. CV & LoP liitteenä). Hautalan tutkimus on profiloitunut sosiaalityön haastaviin ja sensitiivisiin kohdeilmiöihin, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten asemaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Hautalan tutkimusta luonnehtivat pyrkimykset tehdä yhteiskunnan marginaalissa elävien ihmisten tilanteita näkyväksi ja edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta.
- **YTT Tarja Pösö, sosiaalityön professori, TAU (WP1).** Pösöllä on pitkä historia lastensuojelun tutkimuksessa, josta erityisesti vuonna 2015 julkaistu tutkimus Child Welfare Systems and Migrant Children (Skivenes yms. 2015) perustelee KATA-hankkeen tutkimusta. Yhdentoista maan vertailuun perustuva tutkimus toi näkyviin jännitteen lapsen oikeuksien universaalien luonteen ja kansallisten lastensuojelun ja muun palvelujärjestelmän käytäntöjen välillä niissäkin tilanteissa, joissa oli kyse pakotetusta maahanmuutosta erilaisten kriisien ja konfliktien johdosta. Pösö toimii Anna-Riitta Salomäen väitöstutkimuksen ohjaajana.
- **YTT Timo Harrikari, tutkimusprofessori THL (WP2)** Harrikari toiminut sosiaalityön professorina vuodesta 2014 lähtien Helsingin, Tampereen ja Lapin yliopistoissa. Harrikari on tutkinut lastensuojelua ja rikosseuraamustyötä sekä viime vuosina erityisesti sosiaalityön globaaleja ja yllirajaisia kysymyksiä. Viimeisin Harrikarin johtama tutkimushanke (PANDA) analysoi sosiaalityön muutoksia pandemiaolosuhteissa.

- **YTT Enni Mikkonen, postdoc-tutkija, LaY (WP2, WP3).** Mikkosen etnografinen väitöskirja (2017) käsitteli naisten sosiaalisen aseman muutosta nepalilaisissa maalaisyhteisöissä, joissa hän on työskennellyt eri pituisia aikoja vuodesta 2005 lähtien kansalaisjärjestötoimijoiden ja aktivistien rinnalla lasten ja naisten oikeuksien edistämiseksi. Mikkosen väitöksen jälkeiset tutkimusaiheet ovat liittyneet lastensuojeluun, alaikäisiin turvapaikanhakijoihin sekä pakkokäännytyksiin.
- **YTM Anna-Riitta Salomäki, väitöskirja-/postdoc-tutkija, TAU (WP1 & WP2)** Salomäellä on maisterin tutkinto sekä sosiaalityöstä että kansainvälisestä politiikasta. Hänen erikoisalaansa ovat sotaan ja aseellisiin konflikteihin, lapsiin ja lasten oikeuksiin, sekä turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Salomäki tekee väitöskirjaa lapsista ja lasten oikeuksista aseellisissa konflikteissa. Hän on työskennellyt sosiaalityöntekijänä erilaisissa lapsiin ja perheisiin liittyvissä työtehtävissä kunnissa ja erikoissairaanhoidossa
- **YTM Eve Orhanli, nuorempi tutkija, LaY (WP2, WP3).** Orhanli on laillistettu sosiaalityöntekijä sekä sosiaalityön tohtorikoulutettava. Hänen erikoisalaansa ovat sensitiiviset tutkimusteemat ja intersektionaalisuuskysymykset. Akateemisen tutkimustyönsä lisäksi hänellä on kokemusta monikulttuurisesta yhteistyöstä sekä sukupuolisensitiivisestä kohtaamisesta

Hankkeen liittyminen vastuullisen johtajan tai tutkimusryhmän aiempaan tai muuhun tutkimukseen. KATA-hanke liittyy erottamattomasti sen tutkijoiden aiempaan ja meneillään olevaan tutkimukseen. Kaikki tutkijat ovat tavalla tai toisella käsitelleet tutkimuksissaan sosiaalityön asiakkaiden, muiden haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten, sosiaalityön ammattilaisten ja sosiaalihuollon organisaatioiden haasteita ja ongelmia. (ks. myös luku 3.2. sekä Hautala CV)

Tutkijankoulutuksen järjestäminen ja tutkijanuran edistäminen tutkimushankkeessa. Hanke järjestää tutkijakoulutusta ja edistää tutkijanuraa soveltamalla neliportaista tutkijauramallia, jolla tutkijaryhmään tavoitellaan synergistä oppimisympäristöä. Jälkitohtorointivaiheen tutkijat pätevoityvät hankkeen aikana dosenteiksi. Pätevoityminen tapahtuu kirjoittamalla hankkeen tutkimustuloksista artikkeleita kansainvälisiin julkaisuihin. Tämän lisäksi tutkijat antavat tiedekunnassa etukäteen sovitun määrän opetusta, jonka kautta hankkeen tulokset siirtyvät nopeasti käytäntöön. Tutkimusryhmän jäsenten pedagoginen osaaminen laajentaa heidän asiantuntijuuttaan ja edistää heidän opetustaitoaan, joka on ehtona dosentiksi nimittämiseksi. Hanke tarjoaa myös tutkimusapulaiseksi palkattavalle väitöskirjatutkijalle mahdollisuuden hyödyntää hankkeen tutkimusaineistoja. Lisäksi hanke rekrytoi tutkijanurasta kiinnostuneita maisteriopiskelijoita, jotka hyödyntävät hankkeen tutkimusaineistoja opinnäytetöissään.

3.2. Yhteistyötahot ja niiden keskeiset ansionsa hankkeen kannalta

KATA-hankkeella on useita kansallisia ja kansainvälisiä yhteistyötahoja. Kotimaiset yhteistyötahot edistävät hankkeen ylläpitämisen kysymysten ymmärrystä ja mahdollistavat tutkimusaineistojen keräämistä Suomessa. Tällaisia yhteistyötahoja ovat mm. Rauhanturvaajaliitto ja sosiaalityön kansainvälinen valmiusyksikkö Vantaalla. Sotilaallisissa kriisinhallintatehtävissä ja rauhanturvaorganisaatioissa työskennelleillä on näkymä lasten ja perheiden elämään maailman kriisipesäkkeissä ja niissä toimimiseen. Sosiaalityön katastrofivalmiusyksikkö (virallisesti Psykososiaalisen tuen valtakunnallinen valmius/Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys) Vantaalla puolestaan on Suomen oloissa täysin ainutlaatuinen toimija, jonka työtä ei ole tutkittu tai mallinnettu sosiaalityön tutkimuksessa. Näiden lisäksi hanke tulee lähestymään myöhemmin kahta kansainvälistä humanitaarista järjestöä haastateltavien asiantuntijoiden rekrytoimiseksi. Kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat yliopistot ja tutkimuslaitokset, joiden kanssa hankkeen johtavilla tutkijoilla on useita aiempia yhteistyöhankkeita. Yksi keskeisimpiä KATA-hankkeen

yhteistyötahoja on globaali COVID-19 Social Work Research Forum -tutkijaverkosto, jota hallinnoidaan Lapin yliopiston sosiaalityö oppiaineesta käsin. Verkostossa on ollut meneillään useita yhteisiä ja rinnakkaisia aineistonkeruu- ja kirjoitushankkeita, joita johdetaan Lapista, ja joissa tällä hetkellä on mukana mm. seuraavista yliopistoista: Lundin yliopisto (Ruotsi), Aalborgin yliopisto (Tanska), Tallinnan yliopisto (Viro), Latvian yliopisto, University College of Dublin & National University of Ireland, Galway (Irlanti), University of Delhi (Intia), University of Ljubjana (Slovenia), Tokyo Metropolitan University (Japani) ja Kings College, London (UK).

4. Vastuullinen tiede

4.1. Tutkimuseettiset kysymykset

Haavoittuvassa asemassa olevat tutkimukseen osallistujat. Inhimilliset katastrofit sosiaalisena ilmiönä on sensitiivinen tutkimuskohde. KATA-hankkeen eettisiä haasteita lisää, että tutkimuksen kohteena ovat globaalien kriiseissä ja katastrofeissa, kuten sotaa, diktatuureja ja luonnonkatastrofeja ja suuronnettomuuksia kokeneet ihmiset (lapset, naiset ja lapsiperheet) sekä heitä paikallisissa oloissa auttaneet asiantuntijat. Kohderyhmien valinnassa, haastattelujen toteuttamisessa ja tutkimustulosten raportoinnissa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota periaatteisiin ja toimiin, jotka edistävät ihmisarvoa ja vähentävät syrjäyttämistä. Erityistä tutkimuseettistä reflektointia edellyttäviä aggregaattitason kohderyhmiä ovat lapset, vanhukset, vammaiset, etniset ryhmät, alkuperäiskansojen edustajat ja kielivähemmistöt. KATA-hankkeessa erityistä eettistä reflektointia edellyttävät käytännöt ja kohtaamiset erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa.

Tutkimusprosessin eettinen hallinnointi. Sosiaalityö ja sen tutkijat ovat erikoistuneet työskentelemään sensitiivisten ilmiöiden ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa. Tutkimushankkeen kaikki tutkijat ovat tutkijakoulutuksensa ohella yliopistokoulutettuja sosiaalityöntekijöitä. Näin ollen he ymmärtävät vallitsevan lainsäädännön, ammattieettisten säännöksiä ja tutkimuseettisten periaatteiden väliset yhteydet. Pelkästään ammatillisen kokemuksensa perusteella tutkijoilla on valmiudet ymmärtää ihmiselämän haastavia ilmiöitä ja työskennellä arkaluonteisten asioiden kanssa. Hankkeeseen kiinnitetään kolmesta kokeneesta tieteellisestä asiantuntijasta koostuva ohjausryhmä, joka tarjoaa mahdollisuuden käsitellä eettisiä haasteita hankkeen toteutuksen aikana. Lapin yliopisto on sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan esittämää hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK 2012). KATA-hanke toteutetaan näitä linjauksia noudattaen hankkeen suunnittelusta tutkimusaineistojen keruuseen, aineistojen analysointiin, niiden julkaisemiseen ja tutkimustuloksista tiedottamiseen saakka. Tutkimushankkeen eettinen ennakoarviointi toteutetaan Lapin yliopistossa.

Tutkittavien suostumus ja tutkimusluvut. KATA-hankkeen tutkijat varmistavat yhdessä, että tutkimukseen osallistuvien arvoja kunnioitetaan, heidän etunsa huomioidaan ja intressinsä turvataan kaikissa olosuhteissa. Hankkeeseen osallistuvia informoidaan siitä, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja perustuu osallistujan omaan tahdonilmaisuuksiin. Osallistujia informoidaan myös siitä, ettei osallistumisesta kieltäytyminen johda sanktioihin tai henkilökohtaisten etujen menettämiseen ja että tutkimuksesta voi vetäytyä milloin vain sanktioitta.

Tutkittavien anonymiteetin suojaaminen ja tutkimusaineiston salassapito. KATA-hankkeessa tutkimusaineiston luottamuksellisuus turvataan ja henkilöiden anonymiteetti taataan kaikissa olosuhteissa. Hankkeen tutkijat poistavat tutkimusaineistoista kaikki tunnistetiedot ja

anonymisointi alkaa tiedon tallennushetkestä. Tällä varmistetaan, että riski tutkimukseen osallistuvien tunnistamisesta pysyy mahdollisimman pienenä läpi koko tutkimushankkeen. Tiedonkeruun aikana tapausyksiköistä käytetään nimettömiä koodeja, eikä henkilöiden, ryhmien tai organisaatioiden henkilöllisyyttä paljasteta. Aineiston tallennetaan, säilytetään ja hävitetään tutkimukseen osallistuvien yliopistojen tietosuojaohjeistusten mukaisesti. Luottamuksellisuus ja osallistujien anonymiteetti taataan myös tulosten julkaisemisvaiheessa, jollei periaatteesta poikkeamista pidetä erityisestä syystä perusteltuna tai siitä sovita erikseen.

4.2. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Tutkimushanke sitoutuu työssään ihmisarvon, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä syrjinnän ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien leimaamisen vastustamiseen. Tulonsiirroilla, sosiaalipalvelujärjestelmillä ja ammatillisella sosiaalityöllä on tärkeä rooli kansalaisten yhdenvertaisuuden edistämässä; palkkatyöstä toimeentulon saavan väestön hyvinvoinnin ylläpitämisessä, humanitaaristen katastrofien aiheuttamien hyvinvointihaasteiden ennakoinnissa ja sosiaalisten ongelmien ratkaisemisessa. Järjestelmän, organisaatioiden ja työntekijöiden ”iskukykyisyyttä” voidaan vahvistaa tunnistamalla, ennakoimalla ja analysoimalla humanien katastrofien seuraamuksia ja kriittisiä riskitekijöitä, rakentamalla sosiaalityön johtamisen ja yhteistyön toimintamalleja sekä tarjoamalla työntekijöille työvälineitä kriisiolosuhteisiin.

4.3. Avoimen tieteen edistäminen

Avoimen tieteen edistäminen. KATA-hanke on sitoutunut niihin avoimen tieteen edistämisen periaatteisiin, joita Suomen Akatemia tutkimushankkeita koskevissa hauissa edellyttää. Hankkeen budjettiin varataan rahoitusta turvaamaan avoimen tieteen edistämisen mahdollisuus. Tutkimustulokset julkaistaan artikkeleina korkeatasoisissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa. Julkaisut kirjoitetaan joko tutkimusryhmän kesken tai kansainvälisten yhteistyöpartnerien kanssa. Tämän lisäksi hanke tuottaa tutkimustuloksistaan sosiaalityön käytännöllisiä valmiusohjeistuksia kotimaisilla kielillä kirjoitettuina raporteina.

Aineistonhallintasuunnitelma. KATA-hanke laatii vuoden 2022 syksyllä hankkeen aineistonhallinta- ja julkaisusuunnitelman. Tutkimustietojen hallintaa eli kaikkea hankkeessa toteutettavaa tietojen keräämistä, hallintaa, säilyttämistä, jakamista, hyödyntämistä ja uudelleenkäyttöä ohjaavat FAIR-periaatteet (tietoaines on löydettävissä, käytettävissä, yhteentoimivaa, uudelleen hyödynnettävissä)¹. Hanke noudattaa kaikissa tietojenkäsittelyn vaiheissa Lapin yliopiston kestävää tietosuojapolitiikkaa. Haastatteluja toteutetaan ja tietoja tallennetaan vain tutkimustehtäviin vastaamiseksi; tehtävien näkökulmasta tarpeetonta tietoa ei kerätä tai tallenneta. Kaikki tutkimustieto tallennetaan sähköisessä muodossa ja Lapin yliopiston IT-palvelut vastaavat tiedon tallennuksen turvallisuudesta ja varmuuskopioinnista. Tietoihin pääsevät käsiksi vain tutkijat ja he käsittelevät sitä vain salasanasuojatuilla muistitikuilla. Kaupallisten palveluntarjoajien pilvipalveluja ei käytetä tutkimusaineiston tallentamiseen. Aineisto tallennetaan uudelleen hyödynnettävyyden vuoksi muodossa, joka tukee yleisiä metatietostandardeja ja se toimitetaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkeistoon, kun KATA-hanke on saatu päätökseen ja/tai kaikki asianmukaiset julkaisut ovat tulleet julkaistuiksi.

¹ Sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin osallistuneiden henkilöiden haastattelujen hyödyntämistä ja säilyttämistä rajaa Pääesikunnan myöntämä tutkimuslupa.

4.4. Kestävän kehityksen periaatteiden huomioonottaminen

KATA-hanke edistää samanaikaisesti useampaa kestävän kehityksen päämäärää. Sen tutkiminen, *miten humanitaariset katastrofit todentuvat haavoittuvimmassa asemassa olevien ja sosiaalityön erityistä tukea tarvitsevien elämässä, auttaa edistämään kansalaisten yhdenvertaisuutta, osallistumista ja hyvinvointia*. Toiseksi, sosiaalityö on pohjimmiltaan vaativaa asiantuntijatyötä, mutta kriisitilanteessa sosiaalityön ammattilaiset ja organisaatiot ovat erityisen paineistettuja ja niiden todellisia toimintavalmiuksia testataan. Sosiaalityön organisaatioiden toiminnan analysointi ja operatiivisten mallien kehittäminen katastrofisuhteisiin edistää *yhteiskunnallisten instituutioiden kantokykyä*. Esimerkiksi koronaviruspandemian puhkeaminen toimii elävänä todisteena siitä, että olemme siirtymässä aikakauteen, jossa kohtaamme lisääntyvästi ihmiskunnan elinoloja ja selviytymistä konkreettisesti vaarantavia ekologisia uhkia. Uhat aiheuttavat yhteiskunnallista epävakautta, eturyhmien välisiä jännitteitä, ekologista kilpailua ja myös pyrkimyksiä tehostaa ihmisten valvontaa; ilmiöt, jotka ovat konkretisoituneet keväällä 2022 Ukrainan sodan aikana (Harrikari & Rauhala 2019, 130–164.) Näin ollen hanke edistää tutkimustuloksillaan ja niistä kehitettävillä toimintamalleilla sosiaalisesti kestävästä globaalista kehityksestä.

5. Yhteiskunnalliset vaikutukset ja vaikuttavuus

5.1. Vaikutukset ja vaikuttavuus tiedeyhteisön ulkopuolella

KATA-hanke kontribuoi seuraaviin yhteiskunnallisiin aiheisiin a) haavoittuvassa asemassa olevien ja erityistä tukea tarvitsevien oikeudet ja hyvinvointi; b) sosiaalihuollon organisaatioiden adaptiivinen hallinta ja iskukykyisyys; c) sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen asema julkisessa palvelujärjestelmässä, keskustelussa ja tiedotusvälineissä. Yleisemmin tarkasteltuna Panda-hankkeessa toteutettava tutkimus- ja kehittämistyö tulee vähentämään ja lievittämään tulevien humanitaaristen katastrofien aiheuttamia sosiaalisia, taloudellisia ja mielenterveydellisiä ongelmia. Odotetut vaikutukset voidaan spesifimmin jakaa kolmeen ryhmään:

- 1) Sosiaalityön erityinen rooli on yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa olevien hyvinvoinnin ja oikeuksien turvaaminen. KATA-hankkeessa toteutettavan tutkimuksen tavoitteena on *sosiaalityön käytäntöjen ja mallien kehittäminen* adaptiivisen kompetenssin ja hallinnan lisäämiseksi katastrofiolosuhteissa ja niiden jälkeen toimimiseen. Kolmen työpaketin tavoite on tuottaa empiirisiä tutkimustuloksia, hyviä käytäntöjä, malleja ja suosituksia, jotka palvelevat sosiaalityön asiakkaita.
- 2) Hanke analysoi sosiaalityön etulinjan ammattilaisia, heidän työtapojaan ja hyvinvointiaan humanitaaristen katastrofien olosuhteissa. *Tutkimustuloksien avulla voidaan kehittää sosiaalityön työtapoja, lisätä humanitaarisen kriisityön osaamista ja parantaa ammattilaisien stressinsietokykyä poikkeustilanteissa*. Tämä johtaa parempaan ammatilliseen valmiuteen, joustavuuteen ja iskukykyisyyteen humanitaaristen katastrofien, kuten, sotien, suuronnettomuuksien, pandemioiden tai luonnonkatastrofien olosuhteissa. Tulokset tarjoavat myös vaihtoehtoja sosiaalipalveluorganisaatioille sopeutua uusiin olosuhteisiin (adaptiivinen hallinta) ja ratkaisuja parantaa niiden sosiaalista kantokykyä (resilienssi). Tutkimus- ja kehitystyön vaikutukset tullaan näkemään sosiaalipalveluorganisaatioiden ennakoivana työnä ja valmiussuunnitteluna, asianmukaisena johtamisena sekä organisaatioiden välisen tiedonkulun tehostumisena katastrofitilanteissa.

- 3) Tutkimushanke paikantaa sosiaalityön suhdetta muihin organisaatioihin ja toimijoihin valmiussuunnittelussa ja katastrofeihin vastaamisessa. Julkinen huoli esimerkiksi pandemia-aikana on kohdistunut lähinnä terveydenhuollon resurssien riittävyyteen ja elinkeinotoiminnan jatkuvuuteen. Hanke tarjoaa tutkimustuloksillaan lainsäätäjälle ja monitoimijaiselle kriisein hallinnan asiantuntijaverkostolle arvioida sosiaalityön asianmukaista paikkaa tulevaisuuden katastrofeissa.

6. Lähdeluettelo

- Adams, R., Dominelli : & Payne M. (2009, toim.).*Social work: Themes, issues and critical debates*. 3rd edition. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Blomberg, H., Kallio, J., Kroll, C. & Saarinen, A. (2014). Job Stress among Social Workers: Determinants and Attitude Effects in the Nordic Countries. *British Journal of Social Work* 45 (7), 2089–2105.
- Boyd, E. & Folke, C. (2012, eds.) *Adapting Institutions: Governance, Complexity and Social-Ecological Resilience*. Cambridge University Press.
- Dominelli, L (2012) *Green Social Work. From Environmental Crises to Environmental Justice*. Cambridge: Polity Press.
- Dominelli, L, Harrikari, T., Mooney, J., Leskosek, V. & Kennedy Tsunoda, E. (2020, eds.) *COVID-19 and Social Work. A Collection of Country Reports*. Milano: IASSW. <https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2020/07/IASSW-COVID-19-and-Social-Work-Country-Reports-Final-1.pdf>
- Ductor, L. & Leiva-Leon, D. (2016) Dynamics of global business cycle interdependence. *Journal of International Economics* 102: 110–127.
- Gehlert, S. & Browne, T. (2019) *Handbook of Health Social Work*. 3rd Edition. San Francisco: Wiley.
- Gomez, D., Matesanz, T, & Ortega, G. (2013) Measuring global economic interdependence: A hierarchical network approach. *The World Economy* 36 (12): 1632–1648.
- Graham, J. R., Shier, M. L., & Nicholas, D. (2016). Workplace congruence and occupational outcomes among social service workers. *British Journal of Social Work* 46 (4), 1096–1114.
- Harrikari, T. & Rauhala, P-L (2019) *Towards Glocal Social Work in the Era of Compressed Modernity*. London: Routledge.
- Harrikari, T., Mooney, J., Adusumalli, M. & McFadden, P. (2022, toim.) *Social Work in Glocal Pandemic Settings: Challenges and responses to the 'New normal'* London: Routledge (loppuvuosi 2022)
- IFSW (2018) *Global Social Work Statement of Ethical Principles*. International Federation of Social Workers. <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>, read 15th of May 2022.
- Livholts, M. & Bryant, L. (2017, toim.) *Social Work in Glocalised World*. London: Routledge
- Lloyd, C., King, R. & Chenoweth, L. (2002) Social work, stress and burnout: A review. *Journal of Mental Health* 11 (3), 255-265
- Metteri, A., Kröger, T., Pohjola, A. & Rauhala, P-L (2013, toim.) *Social Work Approaches in Health and Mental Health From Around the Globe*. Binghamton. The Haworth Social Work Practice Press.
- Quinn, A., Ji, P. & Nackerud, L (2019). Predictors of secondary traumatic stress among social workers: Supervision, income, and caseload size. *Journal of Social Work* 19 (4), 504-528.
- Rapeli, Merja 2017 *The Role of Social Work in Disaster Management in Finland*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 596. Jyväskylä University Printing House. Jyväskylä.

- Romakkaniemi, M., Harrikari, T., Saraniemi, S., Tiitinen, L. & Fiorentino V. (2021): 'Bonding, bridging and linking the last resort tailboard': Shifts in social workers' professional positions and mobilizing adaptive capital during the coronavirus pandemic. *Nordic Social Work Research*, DOI: 10.1080/2156857X.2021.1992489
- Shields, G. & Kiser, J. (2003). Violence and aggression directed toward human service workers: An exploratory study. *Families in Society* 84 (1), 13–20.
- Siebert, D.C (2006) Personal and occupational factors in burnout among practicing social workers. *Journal of Social Service Research*, 32 (2), 25–44.
- Skivenes, M., Barn, R., Kriz, K. & Pösö, T. (2015, toim.) *Child Welfare Systems and Migrant Children. A cross-country study of policies and practices*. New York: Oxford University Press.
- Taleb, N.N. (2010) *The Black Swan: The Impact of Highly Improbable*. London: Penguin.
- Tarvainen, L. & Hautala S. (2018) Paperittomuuteen pakotetut. *Oikeus* (47) 4, 338–357
- Therborn, G. (2013) *The Killing Fields of Inequality*. Cambridge: Polity Press.